

Ο ΨΥΛΛΟΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΠΥΡΟΥ

24.000 αντίτυπα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΠΥΡΟΥ

Ο Ψύλλος

Μυθιστόρημα

ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΥΚΝΟΙ

1.

Ο «Ψύλλος», μια χειρόγραφη εφημεριδούλα

— *Ο Ψύλλος!* ο *Ψύλλος!* Κυκλοφόρησε ο καινούριος *Ψύλλος*. Διαβάστε την εφημερίδα που γράφει ό,τι βλέπετε στον ύπνο σας και στον ξύπνο σας!...

Οι φωνές του μικρού δημοσιογράφου, του Ηλία Συλαϊδή, έσπασαν τη μονοτονία του ορεινού κι απομονωμένου χωριού της Πελοποννήσου.

Ο Ηλίας εκείνη τη χρονιά τελείωνε το δημοτικό, είχε αρχίσει όμως να εκδίδει τον *Ψύλλο* από τότε που πήγαινε στην τετάρτη τάξη.

Βέβαια, σ' αυτό το ορεινό χωριουδάκι δεν υπήρχαν τυπογραφεία και πιεστήρια. Ο *Ψύλλος* ήταν μια χειρόγραφη εφημεριδούλα.

Ο Ηλίας ήταν ταυτισμένος με την εφημερίδα του και κανείς στο χωριό δεν τον φώναζε πια με τ' όνομά του, αλλά όλοι τον αποκαλούσαν *Ψύλλο*. Αυτό όχι μόνο δεν τον πείραζε, αλλά τον γοήτευε κιόλας.

Εκείνο που τον ενοχλούσε ήταν ότι πολλοί τον ειρωνεύονταν. Δεν μπορούσαν να κατανοήσουν πως η σύντα-

ξη και η έκδοση της εφημερίδας ήταν μια δημιουργική ενασχόληση κι όχι ένα ανόητο χασομέρι.

— Ο Ψύλλος! ο Ψύλλος! Ξαναφώναξε ο Ηλίας περνώντας έξω απ' το καφενείο του Κοντοβουνίσου.

— Δημοσιογράφε! Τι λέει το κουδέρνο^{*i}, θα προμοδοτήσει φέτος το γιδόμαλλο; τον ειρωνεύτηκε ο Μπαλαφούτης, ένας κοντός κι αδύνατος χωρικός.

— Να λες και σ' εμάς τα χαμπέρια, να μαθαίνουμε! κάγχασε ο αγροφύλακας, που η μύτη του ήταν μονίμως κατακόκκινη απ' το μεθύσι.

Είχαν παρατήσει το ποτό και την πρέφα και βγήκαν απ' το καφενείο για να περιπαίξουν τον Ηλία. Ειδικά αυτοί οι δυο δεν άφηναν ευκαιρία να πάει χαμένη. Μεγάλοι άνθρωποι και δεν καταλάβαιναν πόσο πλήγωναν το παιδί με τις διαρκείς κοροϊδίες τους.

Ο Ηλίας θέλησε να τους πει: «Ο Ψύλλος είναι ένα όνειρο, τα ταξίδια που θέλω να κάνω. Είναι τα φτερά που με βοηθούν να πετάξω μακριά, να σπάσω τα σύνορα του μικρού χωριού μας...».

Πολλά είχε να τους πει. Σκέφτηκε όμως πως δε θα έδιναν σημασία στα λόγια του ή, ακόμη χειρότερα, θα έβρισκαν αφορμή για νέα πειράγματα. Γι' αυτό προτίμησε να καταπιεί την πίκρα του φωνάζοντας με πείσμα:

— Ο Ψύλλος! ο Ψύλλος! Η εφημερίδα που τσιμπάει και ξυπνάει τους κοιμισμένους!...

— Ούτε ψύλλος στον κόρφο μας! είπε γελώντας ο

---

i. Όλες οι λέξεις με αστερίσκο ερμηνεύονται στο *Γλωσσάρι*, στο τέλος του βιβλίου.

αγροφύλακας και ξαναμπήκαν στο καφενείο για να συνεχίσουν την πρέφα και το ποτό.

Ο Ηλίας πήγε στο σπίτι του. Ήταν ένα όμορφο πέτρινο σπίτι, φτιαγμένο απ' τους περίφημους Λαγκαδινούς μαστόρους. Ήταν χτισμένο στο ψηλότερο σημείο του χωριού, δίπλα απ' τη μάντρα της εκκλησίας.

Μπαίνοντας κανείς μέσα, το πρώτο που έβλεπε ήταν κρεμασμένα κυδώνια, ρόδια και αρωματιές ξερά σύκα περασμένα σε δούρα – μπουρλιές τσαπέλες*, όπως λέγονται εκεί.

Ο Ηλίας πήγε κατευθείαν στο μικρό δωμάτιό του. Οι τοίχοι ήσαν καλυμμένοι από χάρτες κάθε είδους: γεωφυσικούς, πολιτικούς, περιηγητικούς, ακόμη και ναυτικούς.

Πάνω στο γραφείο του ένα «σώμα», αρχείο της εφημερίδας. Απ' το πρώτο φύλλο, που είχε κυκλοφορήσει τον Μάρτιο του 1960, ως το τελευταίο, το δέκατο έκτο. Υπήρχαν επίσης χάρακες, διαβήτες, μοιρογνωμόνια, ψαλίδια, μολύδια, στίλο, κοντυλοφόροι*, χαρτιά, τετράδια και διδλία. Στη γωνιά μια μικρή υδρόγειος σφαίρα.

Στον τοίχο είχε κολλήσει δυο πορτρέτα του μεγάλου εφευρέτη Θωμά Έντισον, που τα 'χε βρει σε εξώφυλλα τετραδίων. Ήταν η προσωπικότητα που θαύμαζε ο Ηλίας απεριόριστα. Είχε εντυπωσιαστεί με τον άνθρωπο που κατόρθωσε να κάνει τόσες ανακαλύψεις, οι οποίες άλλαξαν την όψη του κόσμου, παρότι οι γονείς του ήσαν τόσο φτωχοί, ώστε δεν μπορούσαν να τον στείλουν ούτε στο δημοτικό σχολείο.

Υπήρχε όμως και μια άλλη πλευρά του Έντισον, που

τον έκανε ακόμη πιο αγαπητό στον Ηλία: Σε ηλικία δώδεκα ετών, ήταν εφημεριδοπώλης στα τρένα. Τότε, μέσα σε μια σκευοφόρο, ίδρυσε δική του εφημερίδα, τον *Εβδομαδιαίο Κήρυκα*, που την έγραφε, τη στοιχειοθετούσε, την τύπωνε και την πουλούσε ο ίδιος.

Επηρεασμένος ίσως απ' αυτό, ο Ηλίας αποφάσισε να εκδώσει τον *Ψύλλο*. Και τώρα ετοιμάζε το δέκατο έβδομο φύλλο. Βρισκόταν ακόμη στην πρώτη σελίδα.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
Ο ΨΥΛΛΟΣ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ: ΟΤΑΝ ΓΕΜΙΖΕΙ ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ

ΕΚΔΟΤΗΣ:

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ: ΗΛΙΑΣ ΣΥΛΑΪΔΗΣ

Το κεντρικό θέμα αυτού του φύλλου είχε τίτλο:

ΑΛΕΤΡΙ ΓΕΩΡΓΟΥ ΞΕΘΑΒΕΙ ΑΡΧΑΙΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Ο Ηλίας ίσιωσε το καρμπόν ανάμεσα στις σελίδες. Ήταν αναγκασμένος ν' αντιγράψει πολλές φορές την καθεμιά, αφού με τη βοήθεια του καρμπόν έδγαζε μόνο πέντ' έξι αντίγραφα, ενώ η κυκλοφορία ξεπερνούσε τα εξήντα φύλλα – υψηλό «τιράζ» για χειρόγραφη εφημερίδα. Απαιτούνταν πολύς χρόνος και ήταν αρκετά κουραστική η διαδικασία της έκδοσης του τετρασέλιδου *Ψύλλου*, αλλά ο Ηλίας ξετρελαινόταν μ' αυτή τη δουλειά.

Τον ευχαριστούσε να συγκεντρώνει διάφορα θέματα

–την «ύλη», που λένε οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι– και να κάνει προσεκτικά το προσχεδίασμα του κάθε φύλλου, αυτό που στην τυπογραφική ορολογία ονομάζεται «κασέ».

Έβρισκε μικρούς και χαρακτηριστικούς τίτλους για το κάθε θέμα. Ως και δινιέτες έφτιαχνε, για να γίνεται πιο ελκυστική η κάθε σελίδα...

ΤΟΝ ΧΕΙΜΩΝΑ ΕΔΩ
ΝΥΧΤΩΝΕΙ ΝΩΡΙΣ

Ήταν ένα μονόστηλο στο αριστερό μέρος της σελίδας. Ο Ηλίας πήρε έναν χάρακα και το έκλεισε σε πλαίσιο.

Κατόπιν έψαξε τις σημειώσεις του για να βρει ποια άλλα θέματα θα επιλέξει. Εκτός απ' την τρέχουσα ύλη, είχε έτοιμα και αρκετά θέματα που δε χάνουν την επικαιρότητά τους και τα δημοσίευε όταν είχε χώρο – «θέματα ψυγείου» τα λένε αυτά στη δημοσιογραφική γλώσσα.

Δίπλα απ' το καφενείο του Κοντοδουνίσσιου, στο ισόγειο ενός τρίπατου πέτρινου σπιτιού, ήσαν στημένοι δέκα αργαλειοί. Μπροστά από κάθε αργαλειό καθόταν μια ανυφάντρα. Τρία κοριτσάκια βοηθούσαν μοιράζοντας μασούρια και νήματα, μάθαιναν να περνάνε το υφάδι και να τραβάνε το χτένι για να στρώσουν το νήμα. Η σαΐτα ήταν το προσφιλές τους παιχνίδι. Δυο γριές, με τις ρόκες τους, κάθονταν σ' έναν ξύλινο πάγκο και λέγανε παλιές ξεχασμένες ιστορίες. Ανάμεσα στις ανυφάντρες ήταν και η

Παρασκευή, η μητέρα του Ηλία, μια μεσόκοπη και αδύνατη γυναίκα.

— Τι κάθομαι; Πρέπει να πάω να ζυμώσω, είπε η Παρασκευή.

— Το κέντημα είναι χαρά, η ρόκα το σεριάνι κι ο αργαλειός είναι σκλαβιά, αναστέναξε μια γριά.

Όταν η Παρασκευή μπήκε στο δωμάτιο του Ηλία και είδε πως ασχολείται πάλι με την εφημερίδα, έβαλε τις φωνές:

— Αγκάθια έχουν τα βιβλία του σχολείου και δεν τα πιάνεις καθόλου στα χέρια σου;

— Τι φωνάζεις, καλέ μάνα; Διάβασα, προσπάθησε να την ηρεμήσει ο Ηλίας.

— Αυτά δεν έχουν ψωμί! Τι λόξα σε βάρεσε πια μ' αυτή την εφημερίδα; Όλα τα παιδιά του χωριού κοιτάνε τις δουλειές τους. Ακούνε τη μάνα τους και τον πατέρα τους...

— Κι εγώ σας ακούω...

— Πώς δε μας ακούς;! Μάλλιασε η γλώσσα μας κι εσύ τον χαβά σου!

— Ό,τι άλλο μου ζητήσετε θα το κάνω. Την εφημερίδα όμως δεν τη σταματάω.

— Στου κουφού την πόρτα όσο θέλεις βρόντα! Πήγαινε να μου πάρεις ένα κιλό πετρέλαιο, δυο πλάκες σαπουνόπετρα και λουλάκι.

— Δεν ξαναπάω να ψωνίσω βερεσέ. Την άλλη φορά με ντρόπιασε μπροστά σε κόσμο.

— Ο παλιάνθρωπος! Απ' τη μύγα ξίγκι δγάζει. Εμείς δεν του φάγαμε ποτέ ούτε μονόλεφτο! Θα τον πληρώσεις με αυγά, τα φύλαγα να φτιάξω γαλατόπιτα.

Η Παρασκευή γέμισε ένα καλάθιακι αυγά και το έδωσε στον Ηλία...

2.

Οι πέρδικες

Το καφενείο ήταν και παντοπωλείο. Ο Ηλίας έδωσε στον Κοντοβουνίσιο το καλαθάκι με τ' αυγά και του παρήγγειλε τα ψώνια.

Ο αγροφύλακας εξακολουθούσε να παίζει πρέφα με τον Μπαλαφούτη κι έναν άλλο χωρικό, τον Λυρή. Πίναν βραστά κονιάκ, πόντζια, όπως τα λένε.

Σ' ένα τραπεζάκι καθόταν μόνος του ο Γαλαξίας κι έπινε ούζο. Ήταν ένας παράξενος τύπος, που έμενε αρκετά έξω απ' το χωριό, στο κονάκι του. Οι χωρικοί πίστευαν πως είχε χάσει τα λογικά του και λέγανε γι' αυτόν ένα σωρό αλληλοαναιρούμενες ιστορίες. Ο Ηλίας τον συμπαθούσε πολύ, γιατί ήταν ο μόνος άνθρωπος που τον παρότρυνε να συνεχίσει την έκδοση της εφημερίδας.

— Κέρασε τον φίλο μου, τον Ηλία, ό,τι θέλει, παρήγγειλε ο Γαλαξίας.

Η παρέα του αγροφύλακα όλη αυτή την ώρα *συνεδριάζε* για να βρει την πιο φαρμακερή κουδέντα να την εκσφενδονίσει στον Ηλία.

— Ψύλλο! Κάποιος άφησε τα ζωντανά του μες στα γεννήματα του Σαρλόγιαννη. Πήρες τίποτα χαμπάρι; πέταξε το καρφί του ο αγροφύλακας, κατεδάζοντας άλλο ένα πόντζι.

Ο Ηλίας ένευσε αρνητικά, προσπαθώντας να μη φανεί ότι ενοχλείται.

— Μα τι δημοσιογράφος είσαι τότε! πετάχτηκε ο Μπαλαφούτης, και η παρέα ξεκαρδίστηκε στα γέλια.

— Ρε Ψύλλο, οι δημοσιογράφοι είναι σωστά λαγωνικά, τίποτα δεν τους ξεφεύγει, συνέχισε ο αγροφύλακας.

Αν πρόσεχε κανείς τον Ηλία θαθιά στα μάτια, θα έβλεπε την πίκρα που ένιωθε γι' αυτά τα αναίτια πειράγματα — μια πίκρα που μετατρέπóταν σε οργή.

Ο Γαλαξίας αποφάσισε να μην αφήσει αναπάντητη αυτή την προκλητική συμπεριφορά της παρέας του αγροφύλακα. Σηκώθηκε αργά αργά απ' την καρέκλα, σκούπισε τα γένια του, που ήσαν βρεγμένα απ' το ούζο, και άρχισε να μιλάει δυνατά, για να τον ακούνε όλοι οι θαμώνες του καφενείου:

— Ηλία! Να τρέχεις εσύ στα χωράφια για τις αγροζημιές, γιατί ο αγροφύλακας δεν έχει καιρό. Η πρέφα θέλει υπομονή και το πικέτο τέχνη. Όταν δεν παίζει χαρτιά κι αν δεν είναι κουδούνι στο μεθύσι, κυνηγάει πέρδικες!

Τόνισε τη λέξη πέρδικες, γιατί το κυνήγι τους απαγορευόταν αυστηρά. Κι ο αγροφύλακας μαζί μ' έναν εποχιακό θηροφύλακα ήσαν υπεύθυνοι για να μην παραδιάζεται αυτή η απαγόρευση.

— Πέρδικες εγώ! Η γροθιά του αγροφύλακα χτύπησε

με φοβερή δύναμη στο τραπέζι. Σκόρπισαν χαρτιά, ποτά και τσιγάρα.

— Γαλαξία! Μη θαρρείς πως επειδή είσαι μουρλός μπορείς να λες ότι κατεβάζει η κούτρα σου!

Όσοι βρισκονταν στο καφενείο φοβήθηκαν ότι θα γίνει μεγάλο κακό. Ήξεραν όλοι πόσο εριστικός ήταν ο αγροφύλακας και πόσο επικίνδυνος γινόταν όταν έκανε καθγά μεθυσμένος, όπως τώρα. Ως και το όπλο μπορούσε ν' αρπάξει και να πυροβολήσει. Ο Γαλαξίας ήταν από χαρακτήρα και ιδεολογία φιλήσυχος άνθρωπος. Όταν όμως αναγκαζόταν ν' ανακατευτεί σε κάποια υπόθεση, δε φοβόταν κανέναν και δεν υποχωρούσε ποτέ.

Έτσι και τώρα. Όχι μόνο δεν πτοήθηκε απ' το απειλητικό ύφος και την επιθετικότητα του αγροφύλακα, αλλά αντίθετα χαμογέλασε με ευχαρίστηση, γιατί κατάλαβε πως τον πάτησε εκεί που πονούσε.

Το χαμόγελο του Γαλαξία δημιούργησε πανικό στον αγροφύλακα, γιατί φοβήθηκε πως μπορούσε να μπλέξει άσχημα με τη λαθροθηρία. Ως και τη δουλειά μου μπορεί να χάσω, σκέφτηκε και συνήλθε αμέσως απ' το μεθύσι. Αισθανόταν παγιδευμένος και άρχισε ν' απολογείται σ' όσους βρισκονταν στο καφενείο:

— Σας ορκίζομαι ότι απ' τη μέρα που απαγορεύτηκε το κυνήγι τους, και να μ' αναγελάνε, δεν τις ντουφεκάω...

— Και προχτές στις Μαυρόπετρες τι ντουφέκαγες; τον διέκοψε ο Γαλαξίας.

— Μπεκάτσες!

— Κι από πότε οι μπεκάτσες αφήσανε τα βαρκά* και

πιάσανε τα υψώματα; Μωρέ, ας έρθει ο αγρονόμος από τούτα τα μέρη. Ξέρεις τι θα του πω; Καλώς τηνε την πέρδικα, που 'κανα μαύρα μάτια. Και θ' αρχίσω να κελαηδάω, που δάλανε τον λύκο να φυλάξει τα πρόβατα! Τότε θα δεις πόσα απίδια πιάνει ο σάκος! Όχι τώρα, που κάνεις τον πολύξερο σ' ένα μαθητούδι...

Ο αγροφύλακας κατάπτε τη γλώσσα του. Αλαξονικός, λόγω της εξουσίας που ασκούσε σ' αυτή τη μικρή κοινωνία, υποτακτικός όμως μέχρι δουλείας στους ανωτέρους του. Έτρεμε στην ιδέα ότι ο αγρονόμος θα μάθαινε απ' τον Γαλαξία ότι παραβιάζει τον νόμο αυτός, στον οποίο εμπιστεύτηκαν την εποπτεία της εφαρμογής του.

— Μπαστούνια, είπε ο αγροφύλακας, δίνοντας συνέχεια στην πρέφα για να εκτονωθεί η κατάσταση.

Ο Γαλαξίας πλησίασε τον Ηλία και χαϊδεύοντας το κεφάλι του του είπε:

— Μη σε νοιάζει που σε πειράζουν! Εσύ εκεί, στον σκοπό σου! Μην ακούς κανέναν.

— Είσαι ο καλύτερος φίλος μου, Γαλαξία, του 'πε συγκινημένος ο Ηλίας και, βάζοντας διαστικά τα ψώνια στο καλάθκι, δγήκε απ' το καφενείο.

— Αυτός μια μέρα θα φτάσει ψηλά, θα ντρεπόσαστε να τον κοιτάξετε, είπε ο Γαλαξίας στους συγχωριανούς του.

— Γεια σου, Γαλαξία προφήτη! σχολίασε πονηρά ο Λυρής.

— Εφτά αχρωμάτιστα, ανέδασε την αγορά στην πρέφα ο αγροφύλακας, προτιμώντας να μπει σόλο, παρά να συνεχιστεί η κόντρα μ' αυτό τον ονειροπόλο και ανυπότακτο Γαλαξία.

Ο Ψύλλος

Δημήτρης Σπύρου

... είναι ο τίτλος μιας χειρόγραφης εφημεριδούλας που συντάσσει και εκδίδει σ' ένα απομονωμένο χωριό της ορεινής Ολυμπίας ένας δωδεκάχρονος μαθητής, ο Ηλίας Συλαιδής.

... είναι ο ίδιος ο μικρός Ηλίας, γιατί είναι ταυτισμένος με την εφημερίδα του. Κανείς πια δεν τον φωνάζει με τ' όνομά του, αλλά τον αποκαλούν «Ψύλλο».

... «είναι ένα όνειρο, τα ταξίδια που θέλω να κάνω, το σπάσιμο των συνόρων του μικρού χωριού μου, είναι τα φτερά που με βοηθούν να πετάξω μακριά» γράφει σε κάποιο φύλλο της εφημερίδας του.

... είναι επίσης μια απόπειρα για ονειροπόληση, αισιοδοξία κι ελπίδα – το τσίμπημα στην κοιμισμένη ευαισθησία μας.

... είναι πάνω απ' όλα η ομορφιά των αθώων παιδικών ματιών.

Βασισμένο στην ομώνυμη πολυβραβευμένη ταινία

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Θέντα Μιμηλάκη

11+ Συλλογή κύκνοι

Ζωή στην επαρχία,
επαγγελματικός
προσανατολισμός

ISBN 978-618-07-0915-5

9 786180 709155 >
Βοηθ. κωδ. μνη/σπς 14915